

КРИЗАТА ОТЛОЖИ, А НЕ ПРЕКРАТИ ПРОДАЖБАТА НА БФБ

Стабилността на банковата и финансовата ни система е първият косвен показател за състоянието и перспективите на българската икономика

11.06.2009г.

Андрей Пръмов

Член на Съвета на директорите на БФБ-София АД

В-К „КЛАСА”

ИНТЕРВЮИВАЩ: СТАНКА ДИНЕВА

- Г-н Пръмов, в САЩ и Европа са регистрирани първите сигнали за излизане от кризата. Има ли такива сигнали и за България?

- Мисля, че ще бъде прибързано да се опитваме да открием такива признаци специално за България. Дотолкова доколкото не разполагаме с достоверни обобщени данни за състоянието на отделни макроикономически показатели. Това, което е видимо и знаем със сигурност, е стабилността на финансовата и банковата ни система. Тя, слава Богу, е все така устойчива и не се забелязва влошаване. Това може би е първият косвен показател на състоянието и непосредствените перспективи на икономиката. Другият косвен показател е състоянието на фондовия пазар – преди седмица отбелязахме 7-месечен връх. Тоест спадът на курсовете на акциите е преодолян. Дали обаче тази тенденция е трайна, все още е рано да се каже. Трябва да видим резултатите за 6-месечието, за да имаме по-ясна представа за състоянието и тенденциите на икономиката в краткосрочен план.

- Анализатори твърдят, че неразвитостта на българския фондов пазар е причината световната финансова криза да не ни засегна пряко и силно. Открий ли тя нови тенденции в развитието на фондовия ни пазар и кои са те?

- Аз не съм съгласен, че българският фондов пазар не е развит или че кризата, която настъпи и у нас, е отражение изцяло на кризата, която започна в САЩ. Кризата е глобална и това, което се случва навсякъде, се случва и у нас. Колкото до пазара – такъв, какъвто е, както е организиран и структуриран и както оперира, се доближава много до стандартните разбирания за развит пазар. Това, разбира се, не ни прави равностойни на пазари, като Франкфурт, Лондон, Ню Йорк, но ние вече можем да се съизмерваме с тях по степен на организираност и усъвършенстване на провеждането на сделките. Така че да можем оттук нататък да си правим изводите какво още трябва да направим. Както за организацията на пазара, така и за усъвършенстването на взаимоотношенията на участниците на него, за да се превърнем действително в един развит пазар. Имаме един голям проблем от гледна точка на организацията и той е свързан с процесите на клиринг и на сетълмент. У нас те не са европейски, не са световни. Без клиринг и сетълмент, организирани по съвременни критерии и отговарящи на съвременните изисквания на борсовата търговия, не можем да въведем поредица от усъвършенствани инструменти за търговия на фондовите пазари у нас. Но основният проблем на нашия пазар винаги е бил и остава ликвидността, тоест наличието на свободни капитали. Бидейки малка, силно отворена към външните пазари икономика – част от мощен икономически съюз, какъвто е ЕС, ние не можем да разчитаме единствено на капитали с национален произход. Тоест, нашият пазар по принцип и капиталовият в частност трябва систематично да бъдат захранвани с капиталови потоци отвън, за да се развиват. Това, което ние можем и трябва да направим, е да създадем инфраструктурата, която да отговаря на изискванията на такива капиталови потоци. Извън възможностите на борсата е да създаде икономическа ситуация, при която фондовият пазар да привлича инвестиции с предимство спрямо инвестициите в банките. Парите сега се насочват предимно към банковите депозити, защото лихвите там са доста атрактивни. А обезпеченията и гаранциите в защита на банковите влогове за по-големи в сравнение с риска, които носи всеки инвеститор на фондовия пазар. Докато в България преобладават високите лихви по влоговете и депозитите, фондовият пазар ще страда от това. Особено при тези условия, когато в непосредствена перспектива не се вижда увеличаване потока на чуждестранни инвестиции на капиталовите пазари.

- Докъде стигнаха преговорите за приватизация на Българска фондова борса (БФБ)?

- Това е интересен въпрос. Когато преди четири години Съветът на директорите на БФБ започна да разглежда въпроса за привличане на стратегически партньор в капитала на дружеството, целта беше по този начин да преодолеем технологичното изоставане на българския капиталов пазар в сравнение с европейския. Също така да издигнем на висока степен на кредитбилността нашия пазар. И в не по-малка степен да повдигнем кредитбилността на пазара и към нашите инвеститори. Този процес беше много напреднал, но за съжаление финансовата криза засегна изключително сериозно не само участниците на финансовите пазари, но и самите финансови пазари, като организации. Кризата спря продажбата, но не е осуетила нашите планове. Тук обаче трябва да подчертая нещо – не става дума за приватизация на борсата в смисъла, в който се представя продажбата на държавно предприятие. Борсата вече е частно дружество. Държавата има значителен дял от близо 44% и е най-големият акционер, но не е единственият и няма контролен пакет. Ние сме едно действително частно дружество, което се развива успешно особено поради хармонията на интересите на държавата и на частния капитал. Не е необходимо държавата да продаде пакета си от акции в капитала на борсата, за да бъде привлечен чуждестранният инвеститор. Тоест, не го разглеждат това като изключително държавна задача. Задачата по привличане на стратегически партньор в капитала на борсата с цел нейното развитие и ускорено привеждане към световните стандарти не може да бъде извършено без съдействието на държавата. Но това е задача преди всичко на акционерите.

- Кризата само забави процеса или ще започнете всичко отначало?

Стр. | 3

- Процесът не се върна на начална фаза, той се отложи, защото в момента никой не проявява интерес към такова партньорство и това е напълно закономерно. Процесът е спрял, но не е прекратен и няма да започнем от нулата, когато започнем отново да водим такива разговори. Междувременно свършихме доста работа – въведохме една нова търговска платформа, която е на световно равнище. Но това е само първи ход. Следващото, което трябва да разрешим, е да приведем процесите на клиринг и сетълмент към световните изисквания. Ние имаме сетълмент, но той не отговаря на световните стандарти. Методиката и начинът, по който се извършва клирингът и сетълментът в момента през Централния депозитар, не всява еднакво доверие във всички пазарни участници. Особено на тези от чужбина.

- Това въпрос на пари ли е?

- Това е по-малко въпрос на пари и повече на добра воля, разбиране и организация. Освен това няма еднозначно решение, няколко са. И не е въпрос, който може да бъде решен само от държавата или само от Централния Депозитар. Той трябва да се реши многостранно в интерес на инвестиционната общност. Но това не може да стане, както се казва, за един ден.

- Има време, когато се говореше, че борсата се използва като средство за бърза приватизация на държавни предприятия с известен купувач. Отмина ли това време?

- Това е минало по редица обстоятелства. Първо, защото става дума за процедури, които са извършвани в други времена при други икономически механизми, по други закони и правилници на борсата и друга търговска платформа. Онова, което ставаше през 1996-1999 г. днес няма как да се случи, защото всичко е променено – финансовият надзор и правилата, по които действа, правилникът на борсата, законът. Цялата инфраструктура на пазара е променена, включително и законната. И използването на борсата като инструмент за официализиране на предварително нагласени приватизационни сделки отдавна не съществува като възможност. Дори и заради това, че и приватизационни сделки почти няма. Вие говорите за период, който отдавна отмина. Това е все едно да сравнявате банковата система от преди 1997 г. с тази от 2007 г. На практика те са несравними.

